2006 2026
DA JE VJEČNA CRNA GORA

Crna Gora
AGENCIJA ZA AUDIOVIZUELNE MEDIJSKE USLUGE
Broj: 05-082/26-971/2
Podgorica, 25.11.2026. godine

UNAPREĐENJE PRISTUPAČNOSTI MEDIJSKIH SADRŽAJA ZAHTIJEVA ODGOVORNOST SVIH AKTERA

Podgorica, PR pres servis – Ravnopravan pristup medijskim sadržajima za osobe sa invaliditetom osnovno je ljudsko pravo i zakonska obaveza, čije ostvarivanje zahtijeva kontinuirano prilagođavanje programa, snažniju saradnju institucija, emitera i operatora, kao i aktivno uključivanje reprezentativnih organizacija u kreiranje i sprovođenje mjera pristupačnosti.

To je ocijenjeno na konsultativnom sastanku **Agencije za audiovizuelne medijske usluge (AMU)**, na kojem je predstavljena *Studija o pristupačnosti audiovizuelnih medijskih usluga licima sa invaliditetom*.

Rukovoditeljka Sektora za nadzor i pomoćnica direktorice AMU Jadranka Vojvodić istakla je da je cilj predstavljanja studije, izrađene uz podršku Misije OEBS-a u Crnoj Gori, sagledavanje postojećeg stanja, standarda i mogućih rješenja za unapređenje pristupačnosti medijskih sadržaja licima sa invaliditetom.

Ukazala je da potreba za pristupačnim sadržajima obuhvata znatno širu populaciju od osoba sa oštećenjem vida i sluha, imajući u vidu privremene ili trajne okolnosti, poput bolesti, postoperativnog oporavka i starenja.

„Bez obzira na trajanje, na prirodu, na razloge smetnji sa kojima se lica suočavaju, sva lica imaju pravo da u kontinuitetu ostvaruju ustavom zagarantovana prava", kazala je Vojvodić, naglašavajući da ostvarivanje prava u oblastima obrazovanja, zdravstva i izbornog procesa u velikoj mjeri zavisi od dostupnosti informacija.

Podsjetila je da Zakon o audiovizuelnim medijskim uslugama propisuje obavezu pružalaca usluga da kontinuirano i progresivno unapređuju pristupačnost sadržaja, usvajaju akcione planove i svake dvije godine Agenciji dostavljaju izvještaje o njihovoj realizaciji.

Pravilnikom je, kako je navela Vojvodić, utvrđen minimalni prag pristupačnih sadržaja od pet odsto godišnjeg vremena emitovanja, odnosno pet odsto sadržaja u katalogu pružalaca usluga na zahtjev, pri čemu prioritet imaju informativni program, vijesti i informacije od značaja u kriznim situacijama.

Vojvodić je kao jedan od prioriteta izdvojila unapređenje pristupačnosti sadržaja tokom izbornih kampanja, ali i mogućnost korišćenja sredstava iz Fonda za podsticanje pluralizma i raznovrsnosti medija.

„To će biti prilika da emiteri kroz aplikacije koje će podnijeti posebno traže sredstva za unapređenje pristupačnosti", kazala je Vojvodić, najavljujući saradnju sa pružaocima usluga na izradi akcionih planova, kao i razmatranje mogućnosti organizovanja obuka.

Predstavljajući *Studiju o pristupačnosti audiovizuelnih medijskih usluga licima sa invaliditetom*, njena autorka **Mateja Vodeb** istakla je da je pristupačnost osnovno pravo, navodeći da svi građani moraju imati ravnopravan pristup informacijama i medijskim sadržajima. Ukazala je na značaj evropskog zakonodavstva, posebno Direktive o audiovizuelnim medijskim uslugama i Evropskog akta o pristupačnosti, koji obavezuju

AGENCIJA ZA AUDIOVIZUELNE MEDIJSKE USLUGE
ISO 9001 certified montecert.me MONTECERT NACIONALNO SERTIFIKACIONO TIJELO
ISO 27001 certified montecert.me MONTECERT NACIONALNO SERTIFIKACIONO TIJELO
Bulevar Svetog Petra Cetinjskog 9
Podgorica, Crna Gora
+382 20 201 430
amu@amu.me www.amu.me

pružaoce usluga da svoje sadržaje kontinuirano i postepeno čine pristupačnijim osobama sa invaliditetom, ali i da im omoguće kvalitetan pristup tim sadržajima.

Vodeb je predstavila ključne tehnike pristupačnosti, među kojima su znakovni jezik, titlovi za gluve i nagluve osobe, audio-opis i audio-titlovi, ukazujući i na značaj medijskih sadržaja na lako razumljivom jeziku. Posebno je naglasila važnost pristupačnosti informacija u vanrednim situacijama, kao i tokom izbornih kampanja, kako bi osobe sa invaliditetom mogle samostalno, informisano i ravnopravno da učestvuju u demokratskim procesima.

Govoreći o odgovornosti regulatora, nadležnih ministarstava, pružalaca medijskih usluga i operatora, Vodeb je naglasila da unapređenje pristupačnosti zahtijeva saradnju svih relevantnih aktera, kao i aktivno uključivanje osoba sa invaliditetom i njihovih organizacija.

Vodeb je istakla da pristupačnost donosi brojne društvene, korisničke, poslovne i razvojne prednosti, doprinoseći ravnopravnosti, inkluziji, proširenju publike, konkurentnosti i tehnološkim inovacijama.

„Pristupačnost nije trošak koji treba posmatrati izolovano, već ulaganje u kvalitet, održivost i budući razvoj AV sektora", zaključila je Vodeb.

Nakon uvodnih izlaganja, tokom diskusije, **direktorica AMU Sunčica Bakić** zahvalila je predstavnicima nevladinih organizacija na učešću i doprinosu razgovoru, ističući da je očekivala veći odziv emitera, imajući u vidu da je cilj sastanka bio pronalaženje konkretnih rješenja za ispunjavanje zakonskih obaveza.

„Da nađemo način da ne namećemo obaveze koje će postojati samo na papiru, a nije ih moguće ispuniti, i da se ispunjavanje tih obaveza odvija određenom dinamikom", kazala je Bakić.

Saglasila se da postoji nerazumijevanje i nedostatak senzibiliteta prema osobama sa invaliditetom, ističući da će tako biti sve dok se njihova prava budu zanemarivala.

Govoreći o obavezama čija će primjena početi tokom izborne kampanje koja se očekuje naredne godine, naglasila je da se zakon mora poštovati.

Ona je predložila i da se Agenciji uputi inicijativa kako bi Savjet razmotrio mogućnost da finansiranje sadržaja u pristupačnim formatima bude dodatni uslov na konkursima za dodjelu sredstava iz fonda.

Izvršna direktorica Udruženja mladih sa hendikepom Crne Gore (UMHCG) Marina Vujačić ukazala je da, iako je Crna Gora još 2009. godine ratifikovala Konvenciju UN o pravima osoba s invaliditetom, društvo i dalje ne prepoznaje sve kategorije osoba s invaliditetom, što se odražava i na pristupačnost medijskih sadržaja.

„Dok god ne budemo znali ko su nam sve osobe s invaliditetom, ne možemo govoriti o pravima osoba s invaliditetom, ne možemo govoriti ni o pristupačnosti", poručila je Vujačić, naglašavajući da je neophodno konsultovati osobe s invaliditetom od najranije faze planiranja javnih politika, mjera i programa koji ih se tiču.

Ona je istakla da osobama s invaliditetom informacije nijesu dostupne u pristupačnim formatima ni u svakodnevnim, a kamoli u vanrednim situacijama, za šta najveću odgovornost snose država i njene institucije.

„Jedna vremenska prognoza koja se svakodnevno emituje na televizijama je u potpuno nepristupačnom formatu za određene kategorije osoba s invaliditetom", kazala je Vujačić.

Ukazala je i na nedovoljnu zastupljenost znakovnog jezika tokom izbornih debata na Javnom servisu, ističući da je potrebno angažovati više tumača kako bi cjelokupan sadržaj debate, a ne samo pojedini segmenti, bio pristupačan.

Vujačić je upozorila i na prisustvo govora mržnje i omalovažavanja osoba s invaliditetom u medijima, uprkos zakonskoj zabrani takvog postupanja.

„Ja vam kažem da ga ima skoro svaki dan. Ali naše društvo ne umije da ga prepozna, zato što ne umije da prepozna ableizam", navela je Vujačić, objašnjavajući da je riječ o uvjerenjima zasnovanim na percepciji osoba s invaliditetom kao inferiornih.

Anđela Dragović iz Saveza slijepih Crne Gore ukazala je na to da nepristupačnost medijskih sadržaja dovodi do kršenja prava osoba sa invaliditetom i uskraćuje im pristup brojnim informacijama.

AGENCIJA ZA AUDIOVIZUELNE MEDIJSKE USLUGE

Bulevar Svetog Petra Cetinjskog 9
Podgorica, Crna Gora
+382 20 201 430
amu@amu.me www.amu.me

Ocijenila je da je zakonom propisanih pet odsto pristupačnog sadržaja nedovoljno, posebno imajući u vidu raznovrsnost sadržaja koje osobe sa invaliditetom prate.

Ona je istakla i neophodnost edukacije medijskih radnika o adekvatnom izvještavanju i prilagođavanju sadržaja, kako bi se umanjili postojeći izazovi.

Govoreći o ličnom iskustvu sa nepristupačnošću stranih filmskih sadržaja, ukazala je i na posljedice koje nedostupnost informacija ima na društveni život pojedinca.

„Taj nedostatak informacija nekad zaista zna da dovede do toga da imate otklon prema određenim sadržajima, određenim diskusijama, više na nekom ličnom osnovu", navela je Dragović.

Posebno je naglasila značaj uključivanja reprezentativnih organizacija osoba sa invaliditetom u procese unapređenja pristupačnosti medijskih sadržaja.

„Mislim da je jako važno da i u daljim koracima koje budete preduzimali u skladu sa pristupačnošću medijskih sadržaja, uključite one organizacije koje jesu reprezentativne i koje predstavljaju u ovom slučaju osobe s invaliditetom, da budu maksimalno zastupljene i u daljim koracima", poručila je Dragović.

Marjan Popović iz Crnogorskog Telekoma kazao je da je ta kompanija u svoju ponudu implementirala prakse Deutsche Telekoma koje se odnose na pristup uslugama osobama sa invaliditetom.

„Već od početka sljedeće godine svim korisnicima ćemo omogućiti novu generaciju boksa koji je prilagođen osobama sa invaliditetom", naveo je Popović, pojašnjavajući da uređaj i njegova ambalaža sadrže taktilne elemente, kao i da daljinski upravljač ima posebno obilježeno dugme za aktiviranje funkcija pristupačnosti.

Istakao je da servis Crnogorskog Telekoma već sadrži elemente pristupačnosti, poput titlova i prilagođenog kontrasta, ali da izazov predstavlja nedovoljna podrška operativnih sistema za naš jezik, neophodna za funkcionisanje čitača ekrana.

„Za neke stvari pokušavamo da koristimo vještačku inteligenciju kako bi čitala tekst sa ekrana krajnjem korisniku ili makar omogućila titlove za sadržaje koji ih nemaju", kazao je Popović.

Naglasio je da su operatori dio lanca u obezbjeđivanju pristupačnosti usluga i izrazio uvjerenje da će podržati ispunjavanje zahtjeva koji se odnose na potrebe osoba sa invaliditetom.

„Mi smo tehnološke firme koje zaista o ovome vode računa i mislimo da ćemo sa naše strane maksimalno podržati i ispuniti sve ove zahtjeve", poručio je Popović.

Radovan Džuver iz nevladine organizacije Štit ukazao je na nedovoljnu pristupačnost internet stranica i mobilnih aplikacija osobama sa oštećenjem vida, ističući potrebu za angažovanjem IT stručnjaka koji će, osim o vizuelnom izgledu, voditi računa i o pristupačnosti sadržaja. Pohvalio je inicijative prilagođavanja filmskih sadržaja osobama sa invaliditetom i pozvao medije da doprinesu većoj inkluziji, između ostalog, izdavanjem časopisa na Brajevom pismu.

Sastanku je prisustvovalo blizu 50 predstavnika televizijskih i radio-emitera, kablovskih operatora – distributera audiovizuelnih medijskih usluga, pružalaca AVM usluga na zahtjev („videoteke"), kao i nevladinih organizacija koje se bave zaštitom i unapređenjem prava lica sa invaliditetom. Sastanku su prisustvovali i zaposleni iz Sektora za nadzor i Sektora za informacione tehnologije Agencije za audiovizuelne medijske usluge.

AGENCIJA ZA AUDIOVIZUELNE MEDIJSKE USLUGE

Bulevar Svetog Petra Cetinjskog 9
Podgorica, Crna Gora
+382 20 201 430
amu@amu.me www.amu.me